

ЧИДИРИГ-БИЛЕ ДЕМИСЕЛ — ДУЖУТ АЖААП АЛЫШКЫНЫНДА КОЛ ЧҮҮЛ

ТӨРӨЗН ЧУРТКА 5 МИЛЛИОН 700 МУҢ ПУД ТАРААНЫ БЕРЭЭЛ!

Тулчуушкуннуң түлүктээшкени эгелээн

БҮГҮ ЧУРТТАРЫНҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТТЫЖЫҢАР!

ШЫН

СОВЕТ ЗВЛЕЛИНИН КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТЕРИНИН, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИН ОРГАНЫ

№ 179 (4407) 1959 ч. сентябрь 8, вторник | Өртөө 20 коп.

КИЛОГРАММ ТАРАА БҮРҮЗҮН КАМГАЛАП АЛЫР

Бистин область тараа дөш демиселдин шийтирилген үезинде кирген. Бүгү-ле черлерде бо чылдын чагай дүжүтүн ажаап алышкынының фронтуну калбарган. СЭКП ТБ-ның ам болур Пленумунга, Октябрьдин социалист Улут революциянын 42 чыл өйгө болгаш Совет Тываның 15 чыл өйгө чедиринки ужурашкы дөш социалист чарышты калбаргышаан, Тываның тараа-жылары Төрөз чуртун шылгаарына 5 миллион 700 муң пуд тарааны үрү деп үлгүлөгөн алганнар.

Тараанын нити чымдазын көвүдери, күрүгө тараа сазар хүлгүлөгөн алдырыны-биле күрүгө дөргө, өстүрүп алган килограмм тараа бүрүзү күрүгөниң болгаш колхозтун амбарына кирген турган дөш тарааны камчыткы мурну чадырыгын камгалар алырында, могай чок демиселден хамаарыш. Күрүгөниң мурнуна бистин хүлгүлөгөн азыр күрүгөдери, эки шынары үзгүн болуларын уурун, мал ажылына хереглээр тараа үзгүн, колхозтарга күш-хүнериниң дому төлөвүн боорун хандырар тарааның улут байлаа тус-тус килограмм бүрүзү-ден тургустувар.

Иччалык бистин область тараа кижилерин бүрүзү-биле хөй-хөй килограмм, центнер тараалар чидирге таварыш, тонна-тонна тараалар үзгүн басылар турарынын фактылары бар. Иччалык кижилерин ажаап алышкына күжүннүң ажаады, техниканы багай ажаап турарында, бир чамык кижилерин тарааны алдыла кайы хамаан чок көр, ады сатыш аарбас чорундан улут чидирге болуп турар. Иччалык кижилерин тарааның чидирге болза күрүгө болгаш колхозка улут караа, улустун мурнуна бүрүзү херек болур.

Бисте дүжүт ажаап алышкынының барык участок бүрүзү чидирге бар болуп турар. Каз-Хем районун «Бүрүгү» колхозунун (дараа эш Прокунин) № 1 бригадында чавыс үлүштү 1000 га чинге-тарааны өрдүдөр кескенден улут чидирге болуп, ортоа 700 та хирини катан кезер болгон. Шаң илгир хамаан чок ажаады-кыны колхозтун агроному эш Кунаев ажаа көрүп эригирген.

Танды районун тараа-жылары бо чылдын чагай дүжүтү өстүрүп алган болгаш Төрөз чуртка 1 миллион 700 муң пуд тарааны бээр

ӨӨРҮНЧҮГ ФАКТЫЛАР

Сөөлү үеде Бин-Хем районда кааң хүнер дүжүт ажаап алышкынында дым таарымчалыг байдалы тургузуп турар. Ам дүжүтү дүргөн, чидирге чок ажаап азыр, күрүгө тараа сазар хүлгүлөгөн күрүгө дөш күжүннүң тулчуушкунуң илгир түлүт ам иччалык эгелээн. Ол дугайын «Халык», «Искра» болгаш Ленин аттыг колхозтарда ажыл-иштин байдалы чугаллап турар.

Чаа-ла эгелеп турар улут-ла болгай бис, техника-да, кижилер-да бар, барык өтүгө чедир үлгүлү чаап келген чашкын биске ажыл кылдырбайн турар. Он хонус бурганнар кескен тавычаларын бад-дүрүп бастырар дөш чалашканы-выс ол, ам база бир комбайн челе берген-дир, барып көрөлинерем — деп, «Халык» колхозта партия организациязынын секретары эш Ершов ол колхозтун Каз-Хал чанында бригадалык баарымыска ажыл-херектин байдалы-биле сентябрь 4-те шаң кычаар тавыштырды.

Хову тураларын ырак эвесте комбайнла хал челе берген бис.

Бад-дүрүп бастырар арта чок, аз-дүр дөш, комбайн тавычалын алаандан калдыртып шынал-ла чавыс суу дамчылап турар болду. Ол аразында колхозтун агроному боза чидирге келген. Биче сүмелешкен сөөлүдө, комбайнны аде дөшөк, дөрт кестирин киритер деп шийтирилген, комбайнлар ону күтсө-дир эгелер бердилер.

Ол-ла колхозтун Орзак-Ховузда тараанын сес комбайннар кестирип турар. Дүжүтү дүргөн ажаап ылар дөш оларын күжүннүң ажаады ажаады турары доран-ла илген. Комбайннар бот-боттары маргышкан кышак бирээл, бирээлинин сыр соондан чоруп турар болду. Иччалык кижилериниң соокал чок ажаады-даарына таарымчалыг бүгү байдалы тургускан. Бис ажаа дүштөй чок үезинде челе берген бис. Чечин лавар киж бир теректе айтта сөөлүп алган, комбайн бүрүзүгө чөгсө, оларны ол-ла черинге барып чертерип турганын көргөн бис.

Оон чоруткан, Оон-Шивинг кешкеп, «Искра» колхозтун база бир кол участогу Ленинга суурла дымка орай келген, дөш көрүгүсө Орзак-Ховузда сес комбайн-нарын оттары улам чайнаан хевээр, барык ол дүжүт өтүр кестирип тура хондулар.

«Искра» колхозтун төп шың оон суурунда. Шаң дүжүт күзүн азырында, тарааны арылап, ургаларында кончук эки белеткенен. Иччалык дөш техника бүрүзү-биле ажаадып турар болду. Шанын ажаадып чырып оон дүн-хүндө соокал чок ажаадыларын хандырар турар. Кызылдың көдө ажыл-агый техникумунун үжөн ажыл ступел-тилер ол шаңда караа к-чык ажаадып турарын көргө кончук-ла өөрүчүгү. Ол шың Ленин аттыг колхозтун Шивингиде бир шаңда, «Өк» совхозтун төп шаңда болгаш районун тараа складины хайнымшкыны ажаа-пш районда дүжүт дөш тулчуушкунуң илг

түлүт эгелээнни база херчилеп турар.

Дүжүт ажаап алырының мурна-чылары, бөгүнүң мадырың кижилери, районда сөөлү үеде улам көвүдөп турар. Оларнын аттары бөгүнүң хову тураларында «өргүзүт» самбыраларында бижиттирилген. Чижээ, «Искра» колхозта хүн ооналганын үргүзүчү ажыр күтсө-дир турар комбайнер Федор Кузнецов, «Өк» совхозта тракторист Григорий Давыдов, «Кызыл тараа» колхозта Георгий Михеев болган оон-да өскөлөр.

Бо бүгүнүң ачымында Бин-Хем районун тараа-жылары, механикаторлары Кызыл хоорайдан барган шофистер-биле кады сентябрь 1-ден 5-ке чедир күрүгө тараа сазарларын доктааттыгтан графика ажыр күрүгөдери хандырар.

Күрүгө тараа сазарының ол районда темпизин моон сонгаар хүн бүгү дүргөдери чугаажок.

БОЛДУРБАЙН БАРЫП БОЛУР ТУРГАН ЧЕТПЕСТЕР

Районда нити байла ол хире хайнымшкының турла-ла дүжүт ажаап алышкынында болдурбайн барып болур хире четпес чүдүлөр чамдык черлерде бары хондулар.

«Искра» колхозтун № 1 бригаданы оон суурунда ырак эвес болган тода кестүп турар. Ажаа бис сентябрь 5-те хүндө 12 шакта барган бис. Ол хүн кончук аас турган. Ол комбайннар, үш машиналар турбу-шаан. Барган эң-не баштай дыңнаа чугааыс бо болду:

— Бункер додуруп алгаш шал-ге-даа турары, манда-даа турары дөш-ле болгаш, машина чок.

Бригадир эш Быхов ол эртен мототцикл мунуп алгаш колхоз суурунче кирген, чогун чүп кылар дөш чорутканы билдирмес болду.

Дүгүн-не ховуа машина маннап чаады дау бункер-биле кирип келди, тараа ам-даа бундере хевээр турар. Күрүгө складиныче тараа кирбейн турар дөри шың-лыр, мындай турла кычап кирер боор деп комбайнер эш Кунаев ажаа ажаа артып турарына кончук-ла хондула чугаады.

Ол бригадала сөөлү үеде артып калган 3 машиналарын үш комбайннарда бажылап каан. Ол эртен оон комбайннар манаа, ол үш машиналар өске комбайннар тараа чүдүрбей ажаа турганнар.

Ол бригада колхоз суурундан ил-деп кестүп турар болганда ажаа чоруп турган колхоз дараа эш Демисел оон эртен илгир байдалы көрө турла-ла Ленинга суурга хал чоруп барганын киж кайгар.

Районда септеге-техника станциязынын ажылың өдө тургузар болза эки деп Ленин аттыг колхозтун дараа эш Кунаев кончук хондула чугаады. Чүд дөргө ол колхозтун Шивингиде бригаданың бир трактору сентябрь 5-те дүш сөөлүдө үрели берген. Оң херектиг кезең садып азыр дөш механик эш Илмеев 3 шак хиреле септеге-техника станцияны келирге хамык чер шоочалыг болган. Механик дөш чана берген. Иччалык трактор сентябрь 7-ге,

посельникке чедир ажаа турар ужурга таварышкан. Эш Кунаевтиң хондула челе чөптүг.

«Искра» колхозтан күрүгө тараа эвеш кирип турарының бир чылдагынын үстүндө бир фактыдан көргөн болгай бис. Оон иччалык ол колхозтун Ленинга суурла шыңының багай ажылыңа база демгелер херек. Иччалык электри станциясы үрелгенден шаң барык ажаады-айн турар. Иччалык дөшөк чөт. Сентябрьның 5-те ажаа ажыл эртен 8 шакта эгелер турган. Херек кырында ол 9 шак ажыл турла эгелээн. Чүд дөргө, иччалык бэр-техниканы күтсө мичан ажаады-айн эгелээн болгаш шаң эргелеткени эш Байкалов шаңга 9 шак чедип турла кылган болгон.

Бо бүгү болгаш дүжүт ажаап алышкынында өске-ла ийи-чангыс четпестери болдурбайн барып болур турган.

Д. БАЙЫР-ООЛ.

Темпизин дүргөдери дөш

ЧАА-ХОЛ. (Телефон-биле).

Ол районун колхозтарында тараа ажаап алышкыны болгаш мал черлерин белеткел дактырары берген чоруп турар. Иччалык байла ажаап алышкыны, күрүгө тараа дүжүгүнүн темпизин оожу-надында чидирген. Иччалык-даа сөөлү бөш кончук ийи кампаны-ны кайылымында-ла темпизин дүргөдериң хемчеглерин СЭКП райком болгаш райүүсүм чоруткан.

Оон түнелинде районун бүгү тараа култураларының 34 хууу ажаап алдыганын азы сөөлү бөш кончук 14 хуу көшкөн. Ол-ла үенин иштинде ситен белеткелге 11,2 хуу, силос салымшкыны 32 хуу немешкен-биле, ам ситен белеткелдин ийи район планы 88,8 хуу, силос салымшкыны—85,7 хуу күтсөткен. Оон иштинде Ленин аттыг колхоз ситен белеткелдин 106 хуу, силос салымшкыны 127 хуу күтсөткен.

«Найрал» көдө ажыл-агый артели 1500 ажыл гектар черинч тараанын кестирген болгаш оон иштинде 900 ажыл гектарынын ажаап алган. Ангылап ажаап алырының мурнакы аразын чедир үнелеей турганы дөш хову бригадир Очур-оол, агроном Максимчук олар шыңгы хемчег алдырарлар. Ам күрүгө тараа дүжүгүнүн темпизин дүргөдериң хемчеглерин ол колхозта шыңгыраткан.

Район күрүгө 6000 тоннадан эвеш ажаа дүжүгү социалист хүлгүлөгөн 13,2 хууу күтсөткен. «Бүрүгү» колхоз күрүгө дүжүгү чогур тарааның 15 хууу күтсөткен. Ол колхозта тракторист эш Шир-оол, Ленин аттыг колхозта тракторист эш Кудер олар тараа кестиреринин элгеч норманы 150—200 хуу күтсөдир турарлар.

Кызыл АТК-зының кондукторлары комсомолчулар У. Ковалев биле Л. Акимова бо чылдык дөшүдү ажаап алырында дүжүгү дөш ВЛКСМ-ның Кызыл хооромунга оларга путевка бээрин дөш келгенер. Танды районун «Межегей» совхозунун шолдеринге ажаады-биле олар путевканы алганнар.

Ам ол комсомолчу кыстар совхозтун № 2 бригаданың шаңында тарааны арыларынга болгаш автомашиналарга чүдүрүгө тура дүшөй ажаадып турарлар.

Чурукта: У. Ковалев биле Л. Акимова тараа чүдүрүкчүдө ажаадып турары.

Созу болгаш фотоу Г. Сиротинини.

Аңгылап ажаап алышкыны хереке албаанының уржуу

Бо чылдын бүгү тараа култураларының 90 хуууу анылап ажаап алыр деп тодаргай айтканын турла-ла Чаа-Хол районун «Найрал» колхозунун ууртукчулары Лопсан, Чажап, ылаңгы агрономнар Максимчук, Сундуй-оол олар ажаап алышкыны бо депшигел ар-газынын күрүгө-даа, колхозка-даа ажыл-дузанын чедир үнелеей барганнар.

Болхоз сентябрь 1-ге чедир 1590 ганы азы тараа култураларының 40 хуууу ажаап алган. Оон иштинде чүгө 591 ганы лафетиг жаткалар-биле кескен. Ол болза ажаап алдыганы тарааның чүгө 37 хуууу болур. Терезинин 1-ге чедир бригаданың баштай быжып эгелээр 1700 ажыл гектар тараа култураларының чамдык черлерин үнүжү чавыс, сыы 30—40 сантиметрден өрдөсө болганы-биле аңгылап ажаап алырында ажыл чогу билдинтип турган. Иччалык тараалары шуут комбайннар эгелээр. Оон тодаргай барымдаа болза колхоз 1432 тонна бастырган тарааның сентябрь 1-ге чедир Чаа-Холдун тараа белеткел пунктууна чүгө 100 тоннаны дүжааган. Ол тарааны ажаа бир-ийи катан арылап, кургалып тургаш дүжааган болгаш ол байдал ам-даа үргүчүлөш-шаан.

Аңгылап ажаап алышкыны иччалык хереке албайн турган чорук ажаап алышкыны темпизин оожуматкан болгаш күрүгө тараа сазарында саат ужураштырган. Оон тодаргай барымдаа болза колхоз 1432 тонна бастырган тарааның сентябрь 1-ге чедир Чаа-Холдун тараа белеткел пунктууна чүгө 100 тоннаны дүжааган. Ол тарааны ажаа бир-ийи катан арылап, кургалып тургаш дүжааган болгаш ол байдал ам-даа үргүчүлөш-шаан.

Чоокта чаа Терезин болгаш Булак шаңнарында 21 тонна чинге-тарааны Кызыл хоорайга шуут чүдүрүп чоруткан. Ол тараа ийи басыраандан ажаа хүлгөп алды-май, дөш чоруттуган.

Аңгылап ажаап алышкыны хереке албаанының бир уржуу тараага улут чидирге болгон. Чижээ, «Бүрүгү» колхоз аңгылап ажаап алышкыны бар турар техниканы бүрүн кирбөөн. Ажаа чедир 9 жаткаларын 7-и ажаадып турар. «С-6» комбайнны тарааны аңгылап ажаап алырында таарыштыр эде деринин баш бурунгаар кылбайн ажаа ооздаткан.

Чинге-тарааларын үнүжү чагай. Оларын аңгылап ажаап алырын ооздатканының түнелинде чамдык участоктарда чагай тараалар ам ужуп чыгылапкан. Оларын комбайн-биле шуут ажаап алыр ужурга таварышкан. Терезинин бир участокта бижыды элек чинге-тарааны агроном эш Максимчук комбайн-биле шуут кестирип кирер айткынын берген турла, СЭКП обкомунун төлөө эш Пахомов ону соокаткан,

«Шынык» корреспондентизи.

ОБЛАСТЫН КОЛХОЗТАРЫНДА БОЛГАШ СОВХОЗТАРЫНДА ДУЖУТ АЖААП АЛЫШКЫНЫНЫН, КҮРҮГӨГӨ ТАРАА ДУЖААЛДАЗЫНЫН ЧОРУП ТУРАРЫНЫҢ ДУГАЙЫНДА МЕДЭЭ

(1959 чылдын сентябрь 5-ке чедир хуу-биле)

Районнар	Тараа култураларының кезинде			Күрүгө дүжааган тараа	
	Шуут кескени	Беш хонукта өздө	Кескениге уур бастырыны	Дүжааган тараа	Беш хонукта өздө
Сүт-Хол	63,3	13,7	92,7	83,3	51,3
Каз-Хем	48,5	14,2	50,8	21,0	8,9
Чаа-Хол	47,5	13,0	57,3	22,2	7,8
Чоон-Хемчик	43,5	16,5	63,8	34,5	12,4
Улут-Хем	35,0	9,5	69,2	31,2	13,4
Барыды-Хемчик	34,8	16,6	72,5	28,2	16,3
Бин-Хем	32,8	13,7	61,9	19,0	7,6
Танды	31,4	12,0	64,5	33,4	11,1
Бай-Тайга	29,0	6,9	65,7	33,9	29,6
Тес-Хем	11,9	7,5	100,0	—	—
Өвүр	8,8	8,8	100,0	—	—
Совхозтар:					
«Межегей»	80,2	13,5	84,5	63,2	5,0
«Кызыл партизан»	79,1	27,3	53,6	30,4	11,7
«Тинилге»	59,4	24,8	50,6	36,8	25,9
«Барлык»	47,2	12,4	77,1	23,1	6,9
«Элегес»	39,3	12,2	49,3	26,8	2,4
«УТКА 25 чыл»	37,1	9,9	72,6	50,1	30,1
«Өк»	26,2	17,9	53,7	15,7	15,7

Чоокта чаа чогаалчы М. А. Шолоховтун чалааны биле Н. С. Хрущев Вешенская суурга барып чорган.

Чурукта: СЭКП ТК-ның Бирги секретары, ССРЭ-ның Министрлер Чөвүленини Дарганы Н. С. Хрущев болгаш чогаалчы М. А. Шолохов Вешенская суурда.

Фото В. Турбинини (СЭТА).

СЭКП обкомунуң бюрозунда болгаш область Советиниң куускомунда

Областын колхозтарында, совхозтарында мал чернеринин белеткелинге дээр көргүзүлгөр дөш СЭКП обкомунуң болгаш облүүсүмнүң шилчир Кызыл туктарын тыпсыр дугайында

Мал чернерин белеткээр талазы-биле районнар болгаш колхозтар аразында социалист чарышты чоруп турарын чугаллап көргөш, СЭКП обкомунуң бюрозун болгаш область Советиниң куускомун бо чылдын сентябрь 1-ге чедир ситен белеткелдин планын 10,6 хуу озаа силос салымшкыны 12,4 хуу күтсөткен Чоон-Хемчик, ситен белеткээр планын 10,6 хуу болгаш силос салымшкыны 10,6 хуу күтсөткен Эрзин, силос салымшкыны 10,6 хуу күтсөткен 10,6 хуу күтсөткен Бай-Тайга районунун колхозтары мал чернерин белеткээр талазы-биле дээр түнелдерин чедир алганы демгелээн.

Ситен белеткелдин планын 115,4 хуу, силос салымшкыны 130,3 хуу күтсөткен Каз-Хем районун Ленин аттыг колхозу колхозтарынын иштинде социалист чарышка бирги чери ээлеп турар. Чоон-Хемчик районун Сталин аттыг, «Искра», Эрзин районун «Чаа орук», «Кызыл салдыс», «Юрер» колхозтары эки түнелдерин чедир алганнар.

Мал чернерин белеткээр талазы-биле эки түнелдер-ле чергелештир СЭКП-ның чамдык райкомнары, рай-куускомнар, СС-тер болгаш совхозтар директорлары колхозтарда болгаш совхозтарда мал чернерин белеткелдин дөш багай уауртун турарын, оон түнелинде область болдун болгаш шыкты чери белеткээр планын күжүлдөп үстүрүп алышында турарын СЭКП обкомунуң бюрозун болгаш область Советиниң куускомун демгелээн.

Хой сангыт техника, киж курлавырлары бар, чаа-гаар бүткөн болгаш тарымал-даа сингириниң дүжүдү бедик турбузе Бин-Хем, Танды болгаш Улут-Хем районнара мал чернерин белеткээр планын амга чедир күжүлгөткөн. Ситен белеткээр планын Бин-Хем районда чүгө 40,7 хуу, Тандыда—44,8 хуу, Улут-Хемде—56,1 хуу, силос салымшкыны планы Тес-Хемде—52,5 хуу, Сүт-Холде—55 хуу күтсөткен.

Мал чернерин белеткелди совхозтарда кедергей оожум чоруп турар. «Элегес» совхоз ситенин чүгө 20,9 хуу, «УТКА 25 чыл»—80,5 хуу, «Өк»—53,9 хуу

белеткени, силос салымшкыны «Кызыл партизан» совхоз 42,9 хуу, «Межегей»—34,9 хуу күтсөткен.

СЭКП обкомунуң бюрозунуң болгаш область Советиниң куускомунуң доктаатканы болза:

1. Мал чернерин белеткээр талазы-биле дээр көргүзүлгөр дөш СЭКП обкомунуң болгаш облүүсүмнүң шилчир Кызыл туктарын:

а) районнар талазы-биле — ситен белеткээр болгаш силос салыр талазы-биле куду көргүзүлгөр Эрзин районун (СЭКП райкомунун секретары эш Чымба, райкууском даргазы эш Аракчаа) айткан тукту дөш алгаш, ситен белеткээр планын 107,8 хуу, силос салымшкыны 129,7 хуу күтсөткен Чоон-Хемчик районун (СЭКП райкомунун секретары эш Дыгалжик, райкууском даргазы эш Красный) тыпсыр;

б) колхозтар талазы-биле — ситен белеткээр планын 115,4 хуу, силосуу—130,3 хуу күтсөткен Каз-Хем районун Ленин аттыг колхозунга (колхоз даргазы эш Середкин, партия организациязынын секретары эш Падерин) хевээр артырар.

в) Эрзин, Өвүр болгаш Тажу районнара мал чернерин белеткээр талазы-биле организастыг ажаады демгелээн.

2. Мал чернеринин белеткелдин күштелдирерин болгаш колхоз база совхоз бүрүзүгө мал чернерин белеткээр планын чугаа чок күжүлгөдир хандырар тодаргай хемчеглерин алырын, ол сорулга-биле ситен кезер техниканы болгаш ситен ажаап алышкынына комплексилг механизацияны эд бедик бүдүрүчүлүг ажылаарын хандырар; районнар, колхозтар болгаш бригадалар, эвенолар болгаш тус-тус механизаторлар аразында дөштиг социалист чарышты калбартырын, күш-ажылында бүдүрүчүлүүн бедирерин; бүдүн чарыш, ийи чылдын хергелелдин хемчеглерин чедир ситени белеткээр болгаш силосу салыр дөш хову бригадаларыга култура-амыдырал байдалдарын болгаш полит-массалыг ажаады экижидерин колдэ ажаады алышында эргелеткенге, СЭКП райкомнарыга, Бин-Хем, Танды, Улут-Хем, Тес-Хем, Сүт-Хол районнарында даскан.

„Сарыг шажынның салдар хамаарылгазы-биле демиселди күштелдирер“, „Медицина болгаш сымыраачы хамнар“ деп чүүлдерге хамаарыштыр номчукчуларның бижип турары

САРЫГ ШАЖЫННЫҢ БОЛГАШ СЫМЫРААЧЫ ХАМНАРНЫҢ БАЖЫН ӨНДЕЙТПЕС

Сарыг шажынның салдар хамаарылгазы-биле демиселди күштелдирер, „Медицина болгаш сымыраачы хамнар“ деп ателер-биле „Шынга“ үнген чүүлдерден бистин областтың ажалчы чоңнары шажынның болгаш хамнарын хуурмак суртаалының хоралың улам ханы билип алыр аралыг болганнар. Шажынның хуурмак суртаалында чүдүп чоран кижилер үстүнде чүүлдерин номчааш, шажындан боттарының калчач чарыгалының дугайында база бижип турарлар. Шажынның меге суртаалының дугайында мен база бодумнуң бодалымны бижиксеп тур мен.

Шаанда даштыкы эжелекчилерге болгаш иштиги феодалдарга кандыг-даа удураанышкын кылбазын дээш эрөөн-билги чок араттарыңа ламалар болгаш хамнар казар арга-биле көргүдүп, оларның мал-маганын мегелеп ап, оларны шажынга чүдүрүпчү хандыдып, шажынга чүдүвес, ламалар болгаш хамнар чалааас кижини нүгүз кылган бак хуулут кижини деп санал чораннар. „Нүгүз кылган бак хуулут кижилер“ изиг тамыга болгаш соок тамыга дүжөр деп хуурмак суртаалды чоңун ортузунга непередип турган.

„Нүгүз кылган бак хуулут кижилер“ дээрге шажын-чүдүлгеге ынак эвес, лама, хамга сүзүлгөс болгаш оларга чүдү-даа бербес кижилер болуп турган. Ынчангаш оларны шажынның хуурмак суртаалында чүдүп чоран кижилер деп санап чораннар.

Шажынга удуур темага лекция

Шажын-чүдүлгө байырлааларының тыныгының дугайында лекцияны Чоон-Хемчик районунун Чоон-Хадаана хоорайның Култура бажыныга политикагаш болгаш эртем-билиглерин непередип нийтилердин кижигүнү аш Кузмин номчаан.

Хүрээ-хонтиң кижилериниң кеделин хорайын турар бүүдүрү суртаалдарының кандыг-даа үндөзүн чөгүн, шажынны сүзүлгөсүн тыттып келген чыдагачнарын, аңаа удуур материалисттер өрөдигиниң артык күштүгүн дөжөр бирде чокка тайлабырал чутаалаан.

Пасха, троцца болгаш еске-даа шажынны сүзүлгөсүн чөгүн чакы, күсүк, кышкы сезонун ажалдарга удуур шажын ужураштырып, массалык арагалаашкынарын, төш-содалаашкынарын үндүртүрүрүм иш Бүзүмни област амыдыралында чижектерден көргүскөн.

Лама, хамнарын бужар-бак төрөдигиниң дугайында чутаалаашкынарын, аңаа удуур таймыр ажалдарын чон ортузунга күштелдиреринче диннашчыларын дөжөр кытыргыя.

Солун лекцияны диннашчылар кичээтэй-биле диннаштынар. С. САНДИО.

лынга, даштыкы эжелекчилерин болгаш феодалдарын дарылашты, кыныр алырын белең аргызып дилең көргүдүп турган. Эки хуулут кижилер дээрге лама, хамнар-га ынакшыр, оларны хөй-биле чалаар, оларның негезин чүвөлөрүн дорсан бээр, сүзүлгөсүн бодолдурга алып, дарылаш болгаш кула-нылганың аңаага белең кирген кижилер болуп турган. Ындыг кижилер „эки хуулут, өлгөш, катат чечек бооп, дываажан ораның төртүтүр“ деп хуурмак суртаалды непередип турган.

Шаанда медицина дузламчы чок чоран үдө лама, хамнар азыр кижилерини ойт-сиген дазылы-биле „эмнел“, хамнап, төгөлөп турган. Ынчалза-даа түрөңг чонга ламаларың болгаш хамнарын оң „эм“ дээр чүвөлери кандыг-даа дузаны чедирбей турган. Азыр кижилер хөй-биле өлүп турган. „Азыр көвүдүргө лама байыр“ деп үлгөр сөс кончуг шын.

Шажын болгаш чүдүлгө күш-ажылга удуур моондакты ужураштырып турар. Чамдык ийн-чангыс

чүдүлгө кижилер амга чедир па-ла, троцца хүннерин болгаш элген кижилерини хонуктарын эртийрип турар. Ол дээрге хөй-нигитиниң күш-ажылыңа удуур хораны чедирип турар. Ындыг чүдүлгө кижилер садыдан хөй чигирин болгаш еске-даа чутула аш-чөм продуктуламын садып алгаш, чүдүлгө хүннеринде хөй-биле чарыгал турар, ыңчангаш 3—4 хүннерде ажылач үнмөй, арагаллап туруп бээр кижилер хөй.

Тогуз районунда амгы үдө лама, хамнар боттарының шажынчы суртаалын ажы-биле неперетпей турарлар. Шажынның меге суртаалыңдан чоңун шагда-ла чарыла-ны өөрүчүт. Бистин партиясы ажылы чоңнарын эрге-ажын дээш бүгү-ле чүүлдерин кылып, сарыг шажынның салдар хамаарылгазын удуур демиселче совет кижилерини кытырып турар. Ынчангаш Тогузун ажылы чоңнары ийн-чангыс ламалар болгаш сымыраачы хамнар өндөйп келбесин дээш демиселчилер!

И. ДАРЫГЫ,

Тоора-Хем суур.

Чогумчалыг чүүл

„Шынның“ арында парламенттин „Сарыг шажынның салдар хамаарылгазы-биле демиселди күштелдирер“ деп чүдүлү бүрүн дөжөп, шажынның хоралың артышкынынга удуур демиселге үнүмү кадыккан тур мен.

Кижик төрөдигенин бурунгаар дөжөдигенин биче эвес шажын-моондакты ужураштырып турган шажын-чүдүлгө бистин совет нигит-дигенине ам бүрүн буураашкыны-ның үнүмүн чөгүн. Ынчалза-даа ол боду чалгаш чиде бербес. Оң хуурмак суртаалын ламалар, хамнар чамдык хожудангай кижилериниң аразыңа непередип орадажып чорутулар. Оң хуурмандан шажын-ның хоралың артышкынынга удуур демиселди күштелдирер бүтү нигитиниң херээ болуп деп бодап турар мен.

Бо үдө чедир школаларга бестин бо ажал кышкы чорутуруп келген демиселдээр херек. Оң уламын-дан дарынышкын үндөдигенин өөрөңг дорсан чамдык өөрөңгичи-лер бестин бурган бар бе азы чөк бе? деп айттырып орта харыла-вайн, „билбес мен ийн“ дигилээр харадыгыч.

Чүдүлгениң хоразы чүдөл, чүгө аңаа удуур демиселди ужураууга? Боду чижек. Мен 11 харыг түрүмдө, 1945 чылда чайын чүвө. Удуур-Хем районун Койкага кырган ала-нем салыңа турдум. Алаңың бир эвесте баалкыны ажалдыр суг агып чыдыр ыш хохша кылып каан, оң аңаа-биле удуур орук эртен турган.

—Хооша чаныңче дыка чоок-шулава, „хөй чүвөлү“ чер боор—

деп бир-ле хүн кырган авам менээ чутаалаан.

Каш-ла хонганда ол орукту таварып келбес дүң атыгың эртер апарган мен. Дөжө сестериниң сактып келген, орук чок черден оң чоруп олурумда адым хохорал иштине дүжө берген, а мен ырады чаштай берген бодум... Онгарып келген. атың диниңдан тырттарыңа шыгырт шимчөөс болган.

Кыргынарын сүзүк-чүдүлгөдиги чутаалаашкына, орук оң чораш, караага ыңчаар таварышкан мен. Ол чорук чүдүлгөдиги хоралың ужурашкынынга база бир бодуң чижээ болган. Ол черде „хөй чүвө“ бар деп чутааны ламаларың непереткени сөзүңде билдинген.

Шажынның хуурмак суртаалыңа кижилер хөй-биле алыскан туу-на лама, хамнарын хым ханып, байып, сегип тургулаан. „Чут болу-рга ыт семирин, азыр болу-рга лама байыр“ деп улустун үлгөр чутаа-зы-даа бар болгай.

Шажынның хуурмак суртаалын сүзүлгө алырга, кижини „бурган чалаан“ дигир. Ол окта шын эвес, харын-даа шажынны кижилер бодап алган деп чүвени чүдүлгөдиги кижилерге чүдүлгөдиги чутула.

Чоңун ортузунга эртем-атеистиги пропагандамын непередип про-пагандистерге, агитаторларга литерату-ра чутула негетинип турар. Агита-торларга дуза кылдыр тускай бро-шюраларың парлап үндүрерин Ты-вааның ном үндүрер чери бодап кер-зе эки.

К. ДОРЖУ.

Хүлээлгелер күүсеттинип турар

Бүтү совет улуска СЭПН ТК-нын ийн Пленумунун төгүлүг Кийгы-рында айткан сорулгалары амы-дыралга боттандыр дээш соци-алист чарышты калбарган түн-нелде Хову-Аксанда эш О. Сым-былдин удууркан дашчылар брига-дының кижигүннери июлда пла-нын 142 хуу, а августа ооназдан беш хонук бурунгаар ажыр күт-сеткенер.

Суурда чүс олуттук столоваяны тууун даш-биле кылып, фундамен-тин болгаш ханзын ол бригада-ны кижигүннери дүргөн темпиги салып дооскан. Тууду ажалдарының шынарын бедилер, чарыгалдарын эвээрдеп, Совет Тывааның 15 чыл оюнга күш-ажылың белектиг ужу-ражыр дээш социалист чарыш бригадала улам калбарган. Күш-ажылың бедик көргүзүлгөдиги даш-чыштыр эштер Алын-оол, Черно-усов, Көк-кыс, Таскаракова олар чедип ап, чарыштын мурунку ору-рунда чоруп турарлар.

Ч. ДЫРТЫЙ-ООЛ.

Ажылды хову турлагарыңче

Мал чеминиң белеткелдине бол-гаш дүжүт ажаал алышкынында ажалдап турар колхозчулар хүндүс ажалдап хүнээр, келбес клубка көп кино көрүскөр азы солун оюн, концерттер көрүскөр болгай. Ындыг турбуже Каз-Хем районун „Совет Тыва“ колхозта келбес клуб (эргелекчизи Базыр-Тараа) культу-ра-массалыг ажалдарың багай ор-ганизаап турар.

Келбес клубтун чанында тургускан клуб чөвүлел ажалдавайн тура-рында бот-тыныгың уран чүтү бедилгени шут ажалдавастан. Оң түнелдине ситен шолдеринде, мал фермаларында, дүжүт ажаал алышкынында ажалдап турар кол-хозчулар келбес клубтун уран чүтү бедилгенин кижигүннериң кон-церттер көрүскөр. Клубтун эргелек-чизи Базыр-Тараа мурунда чылдарда эки ажалдап турган хире-зинде-ле сөзүлгө үдө оң ол иден-пей шут чиген. Честтериниң чайла-дырыңа колхозтун комсомол-чулары болгаш аныктары база-ла дузалашпай турар.

А. ТОГУТ-ООЛ.

Номчукчуларның бижээни

Бай-Тайга районун „Най-ра“ колхозунуң номчукчулары-га областын эртем-билиглер не-передип нигитилениң кенигүүнү эш Еман дөжөй байданың дугайында лекцияны номчаан. Лекция олурускан 70 ажыг киши сонуурап диннаан болгаш боттарының айттырыларынга че-димчелиг харыларын алганнар.

Д. Минит.

Чаз-Хел районун Булу-Те-рек чеди чыл шолонзаның өөрө-ниңиң Уйнуу „Бурунгаар“ колхозтун хөй агарлашкыныга иделейлиг кирип турар. Хунда 22 хонук хол-биле ыргып, 2,5 күш-хүнүн ажалдап ап турар.

К. Калындауу.

Тес-Хем районун Ленин ат-тыг колхозунун Берт-Дага фер-мазы бо чылын 1954 хонукта туу-ру боозадыр. Боозадыла туу-ру-туу таарымчалыг дерип беле-ның, 2 установканы тургускан. Ында нарын дүжүт, эң эки се-миртен 12 шокарны үскөн. Ме-мелде чөм кылдыр оларга сула, морковту берип турар. Пункту-га ажалдаар 5 кижини тускай-лаан.

С. Сырат-оол.

Ленинград. Көрүкчүлөр Күр-нениң орус музейинче хүн бүрү соксал чокка көп, ында чып делгөн удуур орус уран-чурукчу-ларның скульпторларын, гра-фиктерин чөгөдип кылганы кайтамчыктыг ажалдарың көрү-чүлөр үргө дээр сонуурап көрүп турарлар.

Чурунта: Н. К. Айвазовтуң чуррааны чуруктарын көрүкчүлө-рин көрүп турары.

Фото М. Стронуу.

СЭТА-нын фотохрониказы.

Редакцияга ЧАГААЛАР

ЫНЧААР АЖЫЛДАП БОЛБАС

Каз-Хем районун „Совет Тыва“ колхозунуң суурунда эмнелге сал-бырынга бир чыл бурунга, Мос-кага эмнелге сүргүлү дооскан тус-кай эртемниң анык урулар Л. Старчикова биле Т. Сердюкова олар чедип келгенер. Наймысалаң келген комсомолчу кыстары бистин суурувустун чурттакчылары улу өөрүшкү-биле хүлээп алганнар.

Чаз сүргүлү дооскан аныктарың ажалдаар эки, аваанжыр-тудунгур боор деп бодап турган бис. Шы-нында-ла баштайгы үдө оларның ажалдаары эки турган. Ынчалза-даа бир чыл хире үе эртен сонда эмнелгеге кирген колхозчулар оң хомудуп түпүп турар апарган. Эмнел-ге салбырыңа шынчидип, азы эм садып алыр дээш чөдө бөргө көрү-мөс-даа, ном номчуп олурар. Хары-ндаа сөзүлгө үдө чалаалга бестин баа-рында ойталап турар апарганнар.

Бир катап мындыг таварыла бол-ган: колхозчу Сымчааның өг-бүлө-зиниң азы эмнелге чедип шыда-вас апарган. Ынчангаш эмнелге ажалдакчыларын бажыче чалаар ужурга таварышкан.

Колхозчу Сымчаан үш-дөрт катап

Недерээн арагачы

Сут-Хал районун тууду-септе-ге конторазының ыш дилдирер чери Шемина Сарыг-Сегенде ажалдап турар. Ыш дилдирер чер-нин эргелекчизинде диниң арага-чы Көмбү ажалдап турар. Оң ара-гачы, хулганнаары, ажалга харыскага чокталыры сөзүлгө үдө улам недерээн.

Бо кижиле калы ам ийн чыл-дыг дүргүлү ажалдап турар мен. Баштайгы үдө оң ажалда-ры-даа чүтүр, араганы-даа шоо-луг ишпес турган. Ам Көмбү шуту бурру херек удуурлар орукче кир-ген. Маңаа кижек кылдыр кам фактыларын айттыр-ла четчир. Хуу кижилерин ыжын дилдирер, албан чериниң ыжын хуу кижиле-рге, аңаа келген машиналарын чалаачыларыңа берген, оларда акша ап, хуузуңа ажаллап, арага садып ажал чорук Көмбүнүн чач-чылы болган деп чутаалап болур.

Сут-Хаде „Бора-Тайга“ кол-хозтун кижигүнү Сайы-Белектиң хуузуңа 7 кубометр ыжын дил-дирер, оң акшазын ол ажаллап чок кылган. Оң даразында Ше-миле „Болшевик“ колхозтун чамдык кижигүннери сут хойтпааның ара-газын эскерте, оларга бир маши-

амчинин дузанын дилеп, чачпыр ужурга таварышкан.

Биске хөй чүвө чутаалаан. Сөзүң бажыныңа баары албан бе, чүгө ыңча дыка эережип турар сен!—деп, олар харылап турган.

Сат Дамбаның уруу аарый бөргө база-ла оларга дуза дилеп чөдө бер-ген. Ынчалза-даа эмнелге ажалдак-чылары урууну шынчидирин мур-нунда, „акшанар бар бе?“—деп ай-тырган болгаш ам өртөз төлөз чүвө-ни чөгүн дынап кааш доран-на үнгөш чоруп барганнар. Оң сонда арай боорда шынылга бижидип алгаш Кызылга көп, бичин уруун экиртир амендип алган.

Эмнелге салбырың ажалдакчы-ларының ол таарым чок мөзү-шыннарын келбес Советке чутаала-жыры-биле арай боорда чалап кээр-ге орта тургустунган шүтүмчүлө-дери хүлээп алырынның орунга, хуралга бестин төндүр олурбайн, кара-туразында үнгөш чоруп бар-ганнар.

Тускай эртемниң анык эмчи уруугар бистин келбес ажал-агый артелинде ажалдашкан болгаш хуралга болгаш ам өртөз төлөз чүвө-ни чөгүн дынап кааш доран-на үнгөш чоруп барганнар. Оң сонда арай боорда шынылга бижидип алгаш Кызылга көп, бичин уруун экиртир амендип алган.

Эмнелге салбырың ажалдакчы-ларының ол таарым чок мөзү-шыннарын келбес Советке чутаала-жыры-биле арай боорда чалап кээр-ге орта тургустунган шүтүмчүлө-дери хүлээп алырынның орунга, хуралга бестин төндүр олурбайн, кара-туразында үнгөш чоруп бар-ганнар.

Тускай эртемниң анык эмчи уруугар бистин келбес ажал-агый артелинде ажалдашкан болгаш хуралга болгаш ам өртөз төлөз чүвө-ни чөгүн дынап кааш доран-на үнгөш чоруп барганнар. Оң сонда арай боорда шынылга бижидип алгаш Кызылга көп, бичин уруун экиртир амендип алган.

Эмнелге салбырың ажалдакчы-ларының ол таарым чок мөзү-шыннарын келбес Советке чутаала-жыры-биле арай боорда чалап кээр-ге орта тургустунган шүтүмчүлө-дери хүлээп алырынның орунга, хуралга бестин төндүр олурбайн, кара-туразында үнгөш чоруп бар-ганнар.

Танды районун „Революцияның чалбыны“ келбес ажал-агый арте-линин малчынары ыраккы одалар-да чурттап, ажалдап турарлар. Олар-нын ортузунга совет садныгы шын организаастар талазы-биле ажалды эш Хайдыпка даргалаткан Балгазын сельпоуу четпес чорудуп турар.

Келбес хереклекчилер нигитилениң

на ишти дилит материалдарын чү-дүрүп берген. Сут-Асы суур чурт-тут Ондар Кошкар-оол бир шиди спиртти келтире, ол кижиге ба-рык чеди кубометр дилит материал-дарын берген.

Ыш дилдирер черин ажалчы-нарыңа каржы чоруктарың Көм-бү улаа-дараа болдуруп, оларның амырал-чуртталгазының дугай-ында кандыг-даа сактып салыш-кыны кылбайн турар. Харын-даа экирип алгаш, ажалчынарга чал-чыр чоруктарың ол кылып турар аптарган. Чижээ, 60 чылдын ийн 9—10 хүннеринде ажалчынар эштер Сарыглар Балчыр-оолду болгаш Гүмен-оолду чалчып, эттен турган. „Чалчаан, эттөөн дээш ме-нериң канчал-даа шыдавас силер, чү-гө дээрге, райкүсөөмүнү шагда-ла кидилениң ажалдакчымын Болат-оол мөң кончуг танымчым чүвө“ деп хамык улус диннап турга Көмбү меделген турган. Келбес агаачының дугайында медалар Сут-Халдун хамаарышкан албан черлеринге кирип турган, а оңу хемчег албайн турарын бис кайгап турар бис.

С. МОНГУШ.

Хуучуларның негелдезин хандыраар

Тес-Хемде эйт-сүт белеткелдери-нин районнар аразының контора-зының ажалында чамдык четпестер бар. Эрзин болгаш Тес-Хем район-нарың колхозтарының хүлээткен малдарының өртөөн ол контора чо-гуур үзүнде төлөп бербей, колхоз-тар-биле санажылганы саадамын турар.

Эрзинниң „Кызыл сылыс“ кол-хозунуң июнь, июль айларда күрү-неге саткан 150 ажыг бода малы-ны, 200 чылгы малының өртөөн

амга чедир төлөзөн. Контораның Эрзинде төлөзүн эш Чымба бээр өтчөттөрин ай бүрүзүнде саадамын келген. Колхозтарың дузагаан малдарың өртөөн төлөзү кол-хоз-дуңда ыңчангаш саадап турар. Колхозтарың дузагаан малдары-ның өртөөн чогуур үзүнде төлөз чорук колхозчуларга акша төлө-рин азы авансымы тыпсырыңа ды-ка идигил болуп ийик.

И. ОЙДУП.

Бузуртаашкынны болдурбас

Танды районун „Революцияны чалбыны“ колхозунуң санажыл-гы болгаш малчынары арага-чы-мысты бажыга кылдыр чорукка удуур демиселдин дугайында РСФСР-ниң Дэди Советиниң Президиуму-нун Чарылының телевиделин кал-баа-биле чутаалажып турарлар. Колхоз бүүдүлгөсүн ажалда-жы-лаан.

регелдип турар С. Шокар-Давла, О. Шава, оларның ак-сеткидиги эвес чоруктагы хуралдарга база иле-рин. Ады үнгөн кижилериниң ий-тинин өңчүзүңге хоралыг бузуу-таашкынарын деп-доран соксады-рын колхозчулар негеп турарлар.

М. ЧУЛДУМ.

М. ЧОУДУ.

Шажынның хоозун суртаалыңа удур демиселди күштелдирер

Шажын чүдүлгениң салдар хала-дамырыңа удуур демиселди күштел-дирер дугайында „Шың“ солууда парламенттин турар чүүлдерин бол-гаш чамдык кижилериниң чалааларын база бодалдарын мен бодум хуумда чүдүлүт деп санаашкан, шажыга бүүдүрөр чоруктун үндөзүн чоңун дугайын шажыга чүдүп чамдык ийн-чангыс кижилерге бодум хуум-да чутаалаккан тур мен.

Мен 1927 чылдан эгелээш хү-рээ-хонтиң ууттааже чедир хүрээ чогуңга чурттап турдум. Ынчан бистин Барынык хүрээ чок турган чүвө. 1927 чылдын күзүңде Эрги-Барлыктын Ортаа-Шыра-Булак деп черге хомушчуларын хүрээниң кө-жүрүп келген. Ол хүрээниң эдери кымыр турганы? Хомушчуңуң Бэуту чагырыкчы, Чамбал чангы, Чамал чангы—мындыг улу бай-лар турган. Ук хүрээге 8 хардан өрт 50 харга чедир 60 ажыг улу-ге ламалар бар турган. Ынчан бистин червиске хүрээ-дуган чоок-шупал келген дээш чуртутуң чоңу дыка-ла өөрүп, байырлап, мөргүл-чүдүлгөдиги кылып турган. Мөң ийн-чан бодап турганмын: „Бистин Барынык-даа Бэуту дыва-жаа ораны болган, бурган-чүдүл-гөдиги мөң боду чедип келген. Моон соңуурап маңа, бо черге өлүм-чидим-даа, азыр-аржык-даа чок болур, чүдө дээрге күштүгү хүрээ, бурган-чүдүлгөдиги мөң-дыр. Ынчангаш оран-чүдүлгөдиги арыг-чалагай болур-ду ийн“.

Херек кырында мындыг идгел чал-гаар-ла буступ дүшкөн болгаш азы

неминч бурганга чүдүр чорутуңа черле хөөн чок апарган мен. Чамында бүүр-бүшкүр, шаң-кентиге, конга-ламыра чинийиниң турда кижилерин өлүтү чөк соксавазы? Думаа-лаааа чүгө чигиле? Ол бай-тык хүрээниң улу-биле ламалары бестин чүгө өлүп каары деп чүвени меделер билгеш, ол үдөн эгелээш-ле „күштүгү“ бурганга чүдүвөс апар-ган мен. Ынчан мен ышкаш бичин кижилерин бурганга албадап тейле-дип турган, бестин чааарда, дүңе улааравас, көргүнчүг дүш бестин дүжөөс болуун дээш келбес дүңе дөрдө зурук бурганга чүстөн эвээр эвес тейледип турган. Чөжө-даа тей-лед пагза, улааравас харык кайда боор ийик. Чөжө катап алгырып, кышкырып, тура халып келбедим дээр.

Бурганга чүдүвөс, нүгүл-хинчек кылдыр кижилер соңгу назыда эки чүвө көрбөс, эрлик халының 18 та-мызын кезип, кеземче көөр, чок болза ыт, мал, чылан болуп төртү-түр деп ламаларың хоозун сур-таалын чөжө катап диннавадым дээр. Ол дээрге чүгө ол үениң-биле алгыра арат чоңун үлгө

Ыраккы Чөөн чүк тайбыңның зонасы болур ужурулуг

Баштайгы атомнук бомбалааш-кыга таарышкан хей мун-мун кижилерге тураскалган Хиросима деп япон хоорайда тургускан. Ол тураскалда мында деп бижээ: «Шалын улаңар. Бо чаштыртып ам кататпаса».

Хиросиманың ол коргунчу, халкын кататпаса-биле деп бижээниң тайбыңга ынакшылыг кижилери атомнук дайынның айымынга ууур уурут демисели калыпкан. Оожум океан бассейниңге тайбыңның зоназын, халкының мурунда анаа атомнук чепсектен хостуг зонаны тургузар дугайында Н. С. Хрущевтун СЭКП XXI съездинин көдүрүп үндүргөн саязы Япониянын улауунун, Азиянын бүгү улауларынын ол демиселиге канчал-даа ажар уаду дегенге болган.

Ыраккы Чөөн чүктү болган Оожум океаны америк империализмдер тайбыңга ынакшылыг улауларга ууур буттарынын эске-деңчи чоруун ботандылар чери болдулар деп даламчы турар уеде ол саямалык ужу-дузун дык уаду.

Бистин чүе чылдың эгезинде-ле америк империализмдин тазалачы-чиеринин бирөөн-сенатор Велериде АКИП-тын чаштырмачы бөлүктү аратаным боталдарын чугаалап турар, мында деп мелег-дөө: «Филиппинлер кезеде мелег-дөө бистин... А Филиппинлердин мында эгезинмес кылат рынок туруп турар болбай. Бистер олар-дын байлыктарын-даа черде айта дүшсөк бис... Оожум океанга тер-гилдөөн күрүне бүгү делегейге тер-гилдөө... Ол күрүне дээр америк республика болуп турар болган кезеде мычар артар-даа».

Октябрьның социалист Улут революцияны тилеэн соон дариы-да делегейин империализм ыраккы Чөөн чүктү дегенге байтай-ты совет күрүнеге ууур боо-чепсек-тиг интервенция чорударында да-гытмыш кылдыр ажыгаларын орал-дашкан. Оң сөзүндө япон эске-деңчилерин Кытайга болган Совет Эмгекчилер ууур улаң-медерел чок шургушкуну барымта тал-кы күрүнелерин мактап дегези ыраккы Чөөн чүккө дайын одаан тургузарына чедирген.

Гитлерин Германиянын болган милитаристин Япониянын чыкча шаштырганы болза делегейге тер-гилдөөн мугулай планнары ал-гап-йереп турар америк импери-ализмге өрөгил болбаан. Ол со-руга-биле ыраккы Чөөн чүктү үргөдөкч чаз дайынның зоназын-че шилчилер даш олар калыа-мын биле орадажып туралар. Оң хер-еңин болза, Японияда шериг ба-заларын тин харын-харын дерип турары, япон милитаризмин катан тургуза бергени, Тайваньны эже-лөө болган ову БУР-га ууур ууук-саксап чок чөпчөлдөргө ээ-виз болдурун, Муруту Корейни эжелеп алганы база лисымакчы шеригдерин аажок чепсектен ту-гары, Индия-Бизатта дайынны кысып үндүргени, Индия-Бизат талзы-биле Женева дугуружалга-рын үрээр даш орадажыкчылар-лар база СЕАТО-нун шериг бөлү-дөжүмүшкүн тургусканы болган иденейткен болур-дур.

Атомнук-водородтук чепсектен тынчалганы-биле база мөөнөттүн-гени-биле кады америк импери-ализмин агрессия планнары дидин дайымырак аларган.

Массалык ууулаашкынчы чеп-сөөн төгүлде баштай ажыгалар деп ыраккы Чөөн чүк болган болбай. Америк чепсекти күштеринин Хиро-сима болган Нагасаки деп япон хоорайларга октякыны атомнук бомбаларын 100.000 ажык тай-бың чурттагачылар алган база ала-кан чүе мун кижилерин санап чет-пес хилинчек човулаңга таарыш-тырган. 1954 чылдың март бери америк водородтук бомбаны Бики-ниге чазылганын сөөүлде Оожум океанда солгу широтанын 5-тен 22 градуска чедер деген чери радиоактивтик бүтүмдөр-биле хоранаттыган болган, дык хей балык туралары база хоран-аттыган. Бикини төвү болган 3000 км радиустук черин океан дүгүндө туруп алган балыкты оң

ужурунда ууулаар ужурга таарышкан. Ичээр хоранаттыган балыктар Япониянын, Тайваньнын болган Каролинск ортудуктарынын өркетеринге база тынчалганын. Радиоактивтик хоранашкына Япониянын чаз суу, ижер суу, но-га аймак, башык хер-хорексел таарышкан.

Ичээрга ол бүгү дээр бужар чүвениң чүлө эгези болган. Азия-нын улауларынын болган бүгү депшигелер киж тереңгетениң килеңик ууулаанышкынарын төп көрбей, АКШ болза Оожум океан зоназын атомнук чепсекти чазылдырып мөөнөтүнүн кол чери болдулар. Оожум океанда тайга-ралда турар ортудуктарын чур-такчы чөмүнүн амы-тынны олар кара-туркында ажылап туралар. Атомнук шенелдеринин коргунчу уружуктары Япониянын болган Азияны эске-даа чурттарынын улауларына кайы хире айымалы оларын бичин-даа сагышсыратпай турар.

Оожум океанда Рождество орту-лука, Австралия дикке адролук чеп-сектер шенелдерин чорудуу тур-ар англи империализм база АКИП-тин ортуна кирген.

Ыраккы Чөөн чүктү болган Оожум океанын районунга тай-быңның зоназын тургузары оңа ужу-дузун, чүе дээр мелег-дөө ууулаашкынчы чепсектерин борта ажыгаларынын болган мөө-нөтүнүн халыгы уружуктары киж тереңгетени харын алаа хер-еңи бол көргөн болбай. Ол районда хей сапым америк шериг база-ларын амы уеде даштыгы-биле а-дролук чепсек-биле чепсектер кыл-дыр ала дерип турар.

Оожум океан районунга атомнук чепсектен хостуг зонаны тургузары болза Оожум океанда болган Азия чурттарында америк шериг база-ларынның бүгү чалыбизин доруу-биле эвес-даа бол, алаан аймык чок болдуруп болур. Ичээрда ол чурттарынын улаулары ожурап, келер уеде коргунукун чокка кө-рүп болур ийла.

Оожум океан районун тайбы-ның зоназы, атомнук чепсектен хостуг зона болууларынын идеяын ыраккы Чөөн чүктү чурттарынын миллион-миллион кижилери дораа-на изин-биле дегезен. 650 миллион ууур кыдат уау, Корей Уаус-де-оруктук Республиканын, Вьетна-нын Демократтыг Республикасы-нын, Моол Арат Республиканын улаулары ол саямалык шилтир-ини-биле дегезенер.

Чуртту адролук чепсек-биле чеп-сөөтөрүн ууур япон улаустун де-мисели улам калырган. Тайбың даш демиселин турар бүгү япон-нарын сакыл-сакыл илерей-леп, тайбыңнын Ленин шана-лынын лауреады Акио Сэкиниң мелегдөө: «Белететтинин турар атомнук дайынга ууур калыңа до-ган бүгү японнарга ыраккы Чөөн чүккө тайбың зоназын тургузарын Н. С. Хрущевтун кийгырганы ол сөөд кайгамчыктык болушкун болду-дур». ыраккы Чөөн чүктү болган Оожум океанын районунга атом чок зонаны тургузар дугайында Н. С. Хрущевтун ол саямалы бүгү япон улаустун негеделеринге дүгүп турар деп «Асахата» солун овалан дегезен.

Атомнук-водородтук чепсекти хо-рудалар даш демиселин адуу-түшкүнү Японияда хосталган шилчөөшкынчи чаз чазы-биле дүгү берген. АКШ биле Япония-нын реалык күштеринин сый-мыз чок чоруктуң япон-америк керөөн» эде көр соругалык болган Япониянын америк импери-ализмде хамаарылганын мелег-дөр даш сүзүзүн япон улау бу-руу шала көрүп турар.

Японияда аймак чок чоруктуң болган тайбыңнын айтырларынын шилтирелеринин толоргай орук-тары мыл талзы-биле айткан эш Н. С. Хрущевтун Япониянын информация агентелинин дирек-тору Дзюлан Престин айтыр-ларына харымалы Япониянын тайбыңга ынакшылыг күштеринге уаду дегенге болган. Совет ча-зактын баштыгынын харымаларын япон хей-нинти канчал көргөнш

тайбырлар тур «Майниң» со-лунуң бижээни: «Япониянын ней-траллаштырынын айтырларын база катан болуп көрүнү эргек-чугула уеде келген бооп чадаас».

Ичээрмыже Япониянын нейтрал-детиң коллективтик магадлаар дугайында боттук саналарын бол-ган Оожум океанга атом чок зона-ны тургузар дугайында Совет ча-зактын май 1-деги нотаында ай-тылган эске-даа хемчеглерин япон чазак ойталап казпаан. Совет Эм-гекчилерин чугула ол саналарын хуула абайы бергаш, япон чазак Японияны адролук чепсектеринин килеңик орунче улауларынын чү-күдүп турар деп «Асахата» солун май 18-те бижээ.

Коммунист партиянын, соци-алист партиянын, профсоюздер-нин, «Япон-СССР» ниниң килеңик талашкычлары киришкен 27 хей-ниңти организацияларынын пи-циативы-биле май 18-те Токиога чымырдыган митинг болза Япо-ния чакылдырынын тайбыңнын бол-ган хамаарышпас чоруктуң ору-биле, делегейин бүгү чурттары-биле найыралыг харымаларын тургузарынын ору-биле чоруду-рына депшигелер япон хей-ни-тинин шилтирелеринин илерей көрүтү болган.

Атомнук-водородтук дайынны бе-леткээринин кем-буруулау планна-рына ууур япон улаустун демис-елине бүгү депшигелер киж тере-ңгетен сакыл казып, деген тур-ар.

Тайбың талашкычынын ин-дөөни комитети атомнук болган водородтук чепсекти хоругула тал-лазы-биле Бүгү-япон чөвүлелине болуучу чагазынга: «Бикиниге болган үгүлгелерин кататпашын болдурус, атомнук болган водо-родтук бомбаларын шенелдерини соксыдыр, адролук чепсекти хо-рудалар деп негеделерин ботанд ара-рын чедип алырына күштеризе-ти челе харымалас бис деп ме-гелден. Австралиянын Коммуни-ст партиянын ТК-зынын чык-че секретары Л. Шаркиниң «Трибу-ну» солуга партиянын чүлүге мелегдөө: «Оожум океан рй-онунга атом чок зонаны тургузар деп СЭКП-нин XXI съездинин кийгырганы бистерге амырларч чугула ужу-дузун. Австралияга атомнук шериг базаларын тургу-зарынын планнарына ууур шил-тирлг демиселеринге болган Япо-нияны атомнук чепсек-биле чеп-сөөтөрүн ууур демиселе япон улау-биле дем каттыштырып дем-иселеринге австраал уласту Шарки кийгырган.

ыраккы Чөөн чүккө атом чок зонаны тургузар дугайында ча-зак саналы чүлө Азиянын бол-ган Австралиянын улаулары-ла деген турар чүе эес. Ол саямалы Барымы талашкы чурттарда ууу-массалар сакыл казып, деген тур-алар. Харын каншалыктык куу-недерин чаштырчы ангаларынын илтиге белин совет саналарын чугулазын минин көрүп турарын бо-ла дылап болур. Оожум океан бассейниңге атом чок зонаны тур-гузар дугайында саналды делегейге ужу-дузун идея кылдыр «Таймс» даш англи солун тып-леп турар. А «Манчестер гардиан» со-лун «Хрущевтун идеяны көчүт халыкшылыг-дыр» деп бижээ.

ыраккы Чөөн чүккө болган бүгү Оожум океан бассейниң тайбыңнын зоназын, бирги эгезге анаа атом чок зонаны тургузар дугайында Н. С. Хрущевтун СЭКП-нин XXI съездинин көдүрүп үндүргөн идея-чэр бөмбүрөөнүн ол деген районунга улаулар аразынын дү-күтүлүп чорун чымчаларын хер-еңи канчал-даа ажар ууу са-лымын болуп турар. Ол идея бол-за Балти далайга, Төп Европага, Балканнарга тайбыңны зоналарын тургузар дугайында «саналар-биле дүгүп турар болган дайынның ка-ра күштеринге ууур тайбыңга ына-кшылыг күштерин каттыжарына дуза бооп турар.

С. НЕСТЕРОВ, төгү өртемнеринин кадыдады.

Германиянын Федеративтик Республикасы. Мурунда нацистер болуп чоран кижилерин күрүнең удурут албан-дужалдарына депшип турарына ууур демиселин турган даш Бавар чурттуг сес ажылчына-рын чокта чаз Барымы Германиянын юстиция 15 айлар иштинде кара-башкынаарына шиктен. Ол шиктиргенерин аразында фашизмге ууур бидингир демисели — А. Шпекер бар. Моон мурунда фашизмге ууур демисели даш ону гитлержилер истеп сүрүп, Дахау дээр албадал лаг-еринге хоругдан турган.

Чурукта: судка олуржуп турган онуктерин болган талаалычларын оон болун оларнын деткип база сеткил каттыштырып турган даш А. Шпекерин чоруп четиргенин илереп турары.

СЭТА-нын фотохроникасы.

КУР-нун тургустунганынын 10 чыл оюнун алдары дээш

ПЕКИН. (СЭТА). Кыдаттын Ком-мунист партиянын Төп Комите-динин VIII пленумунун кийгыр-лары-биле сорук кирген Хайлунцзян мөжүнүн хөмүр даштык үш кол чер-леринин ажылчынары болган ин-женер-техниктик акыдакчылары бидурушкунун чыл планын хуу-саа бетинде долур болган ажыр

күтсөдир даш демисели калбар-кан.

Шаньдун мөжүнүн шахтерлары хөмүр даш тынжынын темпирин «стүрүп турар. Олар августта план-да ажыр 200 муң тонна хөмүр дашты бергенер. Ам хүн бүрү 60 муң тонна бедик шынарыг хөмүр дашты чуртка берип туралар.

«Дайын сорулгаларына базым чер-даа бербес»

БЕРЛИН. (СЭТА). «Эбинген хо-орай дайын сорулгаларына базым чер-даа бербес» — деп бундесверин шериглерин сайрга тургузарына чэр участоктары бээр деп Бонмун камгалал министерствозунун негед-лени харын кылдыр ол барым-чаларын меделден. АДН агентле-линин дашкылып турарын «Зугаар аларга, Бавариянын Вестфел бол-ган Урферсхофен дээр ийн общи-наларынын тараачынары дайын со-улгаларына таарыштыр америк шериг кезектеринге черлер тысып бээр дугайында негедени хүлээвин, оларнын черлерин хавырып алыр

деп турарына ууулаанышкынны илерейлээ.

ГФР-нин атомнук чепсек-биле чеп-сөөтөрүн ууур кедээ чөмүн де-миселин төп комитети барым-герман тараачынар эилелниче ча-гаа чорудуп, бундесверин атомнук чепсек-биле чепсөөтөрүн ууур Барымы Германиянын бүгү тара-чынарынын эрге-ажыктарына таар-ыштыр ажыдаларыне ону кийгыр-ган. Шериг хергелдеринге чер-лерин кара туралында хавырып ап ту-рарына ууур барым-герман тара-чынарын демиселин деткиринче кийгырып ол чагааа кирген.

Малайядан даштыкы шериглерни үндүрер

ПАРИЖ. (СЭТА). Малайядан бүгү даштыкы шериглерни үндүрер, чү-кү дашкыкында даштыкы шериг базаларын уууткаар — Малайянын социалист улауучу фронттуу сен-тябрь 3-те мындык негедени үндү-ген.

«Тайбың теде чуртка даштыкы шериглерин турар национал бот эргениң болган хамаарышпас чо-руктун принципине дүшпөс» деп ол фронтунун меделелинде чуга-лап турар.

Франс Пресс агентелинин ды-надып турарын «Зугаар аларга, Ма-лайя шериг боттарына каттыжып кирбес ужурут дээрин Малайянын социалист улауучу фронттуу он-зал депмдөгөн.

Голль боттарынын хосталгазы бо-лган хамаарышпас чорун даш де-миселин турар алжиржилерге ууур француз шериглерин дайын чо-рудугаларын мактап турган.

Франция болза Алжирин «оожу-галарын» экиниге чедир үргүл-чүлү деп де Голльнун меделелин Франциянын реалык бөлүктү чүлүдүтүшкүн-биле уткаан. Ол меделели тайбырларыншаа, ба-рынын уездиг «Фигаро» солун «Ал-жирин хосталарын национал фронт-туу-биле политиктик кандыг-даа чугаалажышкынар болбас дээр-зинге ам бузуурун туруп болур» деп бижээ.

Алжирде дайынны соксыдырып не-геп турар француз хей-нинти Ал-жирге президентинин чорукшуну-нун түнөөдөрүн адепсизини ту-нунга чүе чугаалап турган де

деп турарына ууулаанышкынны илерейлээ.

ГФР-нин атомнук чепсек-биле чеп-сөөтөрүн ууур кедээ чөмүн де-миселин төп комитети барым-герман тараачынар эилелниче ча-гаа чорудуп, бундесверин атомнук чепсек-биле чепсөөтөрүн ууур Барымы Германиянын бүгү тара-чынарынын эрге-ажыктарына таар-ыштыр ажыдаларыне ону кийгыр-ган. Шериг хергелдеринге чер-лерин кара туралында хавырып ап ту-рарына ууур барым-герман тара-чынарын демиселин деткиринче кийгырып ол чагааа кирген.

Де Голль Алжирде дайынны үргүлчүлээр бодалдыг

ПАРИЖ. (СЭТА). Француз респуб-ликанын президентин де Голль Ал-жирге даш хонук аян-чорутуп Па-рижге эоп келген. Париж парламент-тайын дынамыларыннан илереп турарын «Зугаар аларга, де Голль-дун бо аян-чорун хан төгүшкүн-нүт дайын бары» беш чылдар чо-руп турар Алжирин айтырын тай-бың шилтирелерин чокшугулар эес, харын алжир улуска ууур де-мисели улам ынай күштөлдүрер сорулгалы болган.

Алжирде элөөн хей черлерде шер-иг кезектеринге, оң иштинде Ал-жирин национал-хосталга армиязы-нын болган француз шериглерин аразында ам тулушуктунар болуп турар черлерге де Голль чоран. Артада болган Алжирин эске-даа француз гарнизоннарында офицер-терин болган шериглерин муру-нунга чүе чугаалап турган де

Америк шериг албаныгларнын бужарын чажырап даш орадажышкын

СТАМБУЛ. (СЭТА). Кара рынокка акша-мөңгүн-биле мөлчүшкүн кы-лап турган болук контрабандистер-нин херөөн талзы-биле суд чору-дугазы Имирде эгелен. Буруу-даттырып тураларынын аразында НАТО-нун Имирде штабында 4 америк шериг албаныглар бар.

Американын Турцияга кон-трабандисин ажал-чорудугазы чуртка килени халыктырган. Он-биле холбашты Турциянын про-куратуразы Имирде суд чорудугазы-нын дугайында кандыг-даа мате-риалдарын содунарга парлаарын хоругдан.

Куш-культура болгаш спорт

Чаа бассейнде баштайгы рекордтар

БАТУМИ. (СЭТА). Хоорайла бе-жен метр дуртутт эштар ажык бас-сей бассейнинде. Маана чеди хү-нерин дургузунда анаа эштарин болган сууга бөмбүк ойнаа эштарин талзы-биле «Динамо» ниниң ле-деринин Бүгү-эиле маргылаларын болуп эркен. Маргылаларын түне-линде херезженер ортузунга чаз Бүгү-эиле рекорду тургустунган. Тбилис школачы он алаа харылг Любовь Крылова 200 метрин 2 ми-нута 59.2 секундта эштар эркен. Ол Грузиянын база чаз рекорду бо-луп турар. Л. Крылова 100 метр дистанцияны 1 минута 25.7 секундта эштар эркен бодунун республиказы-

нын ийн рекордун чаваткан. Ол-ла дистанцияларга эштарин талзы-биле эр улустун ортузунга бирги чери СССР чемпиону Батум чурт-туг Альберт Антоян ээлээ.

Чүс метрге сула эштариниң тү-нел маргылалары Москва «Оке-анын» галазы Марина Шамаль бол-ган Киев чурттуг В. Владимиров олар дээр түнөөдөрүн көргүскөн.

Сууга бөмбүк ойнаа эштариниң талзы-биле маргылалар он коман-далар киришке. Орта Тбилисиниң спортчулары ниниң ледин чемпио-н атты болган шилчир шанаалды чаа-лап алган.

«Б» класска бут бөмбүүнүн талзы-биле бирги чер дээш

Бут бөмбүүнүн талзы-биле чурт-туң бирги чери даш ийги эргиле-ниң ойнаашкынары шилтирлг ке-зегин кирген. Турнир таблицаына чаз саннар немешкен турум-на, бут бөмбүүнүн «ийги эшелону» болур «Б» класстын маргылаларын спорт-ка ынакшылыгынын кичээттерин хавра туруп турар. Нылдг союуру-галдык болуру-даа чөл. Союуру чил-дарда «Б» класскы командаларын күштүглерин класкыне шилчээ Ленинградтын «Амбиралтее» коман-дасы, эркен чылын чурттуу бирги чери даш маргылаларга кандыг-даа өскерилешкенин кирбес болган ба-за катан «ийги эшелон» чурт борган. Чаа командаларын келген бирги чер даш маргылаларын улам күш кирер. Анаа бо чылын чурт-туу шыраак коллективтерин ажыл каапкан Ростовун шеригчилерин хамаарыштырып болур.

«Б» класскы 101 командаларын ийги эргилешкени ойнаашкын уламч-лап турар. Чеди ойнаашкын иштин-де шилтирлг ойнаашкынар чоруп турар. Чүе дээр, зона санмылан ам бир команда «А» класска шыла-ран төлөтүг коллективти толарадыр, түнел маргылаларга кирер.

Бирги зонада шугул берги дег ко-мандалы баш ууур адатары дык берге. Билд-лаа болза Кировтук динамочулары чангыс-даа ууттурган, ол зонада оюнун баштап турар. Олар ойнаа 33 бөмбүктөрүн кир тепкен, бодууруне чүлө 7-и эртерип, 29 саннарыг чоруп турар. Николаев-скийн «Авангард» командалынын саны Кировтук бут бөмбүктөрү-нинге чангыс-ла сан четпес. Воро-нежтин «Труд» командалынын күш кулчулуктары боттарынын туружун ышкынар хире эес, оларын саны 26.

Москва чоогула Глухово хоорай-га совет бут бөмбүүнүн суралг, ээлээ эес мастерлерин өскөл. ыч-чангаш глуховчуларын «Труд» ко-мандалы ийн дугаар зонаны ба-жыла чоруп турары анаа эес. ыч-чалажок оларын уууу каалтып бо-лур, мынд-ла үр эвесе «А» класска ойнап турган, «Трудовые резервы» деп Ленинград командалы бар. Ленинградчылар союу ойнаашкы-

да Глуховоуа бут-бөмбүктөрүн 3:0 санга удуу каан.

Ереванын спартакчылары маргыл-даларга бир яны рекорд үндүргөн, 20 ойнаашкынарын 15-жиде шолден тилекчилер болуп үнгеш, 3-жын хайым кылп каан. Ереванчы-ларын саны 35, а оларын чогуула чоруп орап Грузиянын «Терек» командалынын бут-бөмбүктөрүн саны оларыннга 8 четпес.

Ыччангашты спартакчылар зона-ларга шүлөгүнөрин түнел ойнааш-кына кижир апалар коладу да чигинг чок.

Дорту зонанын тилекчилер деп атты алыр деп турар командаларын саны адал дээр-ле дорт. Ол болза союуу ужуражылга Одесса шериг-лерин тилек каан Калининградтын «Балтика» командалынын бут-бөмбүктөрү, Виннипидин демир орку-чулары болган Одессаның «Черо-морск» биле мында шериг оркучун спорт клубуну коллективтер-дир.

Эркен чылын «А» класска ол турган Ленинградтын «Амбирал-тее» командалы бешки зонага бирги эргилешкени ойнаашкынага багы эвес ойнаа, мынд-лаа болза олар ам Калинин хоорайнын «Волга» ко-мандалынын бут бөмбүктөрүн бирги чери алышкан. Ленинград-чылардан болган Деметин «Локо-мотив» командалынан Волгачылар үш сан мурап турар. Ол шыкар чидил ойнаашкынар алдыгы зонада чоруп турар. Ийла бирги чер даш демисели Пермын «Звезда» коман-далы-биле болган Свердловскийн «Машиностроитель», Ташкентин «Пахтакор» командаларынын арази-да чоруп турар.

Эркен чылы түнел ойнаашкы-нын кижикчилер, Хабаровскийн шеригери чедиги зонада маргылал-дын тилекчилер болуп чоруп турар. Улан-Удэнин болган Амурда-Ком-сомолск хоорайнын бут бөмбүктөрү-ни-биле ойнаа ийн удаа хайым болган оларын туружун арай-ла божинадыпкан. Хабаровск шериг-леринин чоогула чоруп орап Красно-ярскийн демир оркучулар коллек-тивин саны шериглерининге 4 чет-пес, а Свердловск шериглеринин саны оларга 7 четпес.

Н. ЖЕЛЕЗНОВ.

ДЫННАДЫГ

1959 чылдың сентябрь 9-та кеж-кыния 6 шакта СЭКП Кызыл хоор-кунун хуралдар залына хоорай-нын ажыкчы чоннары хурал бо-лур, хоорайнын школаларын бол-лаш уруглар албан черлеринин ажы-

лынын дугайында хоорайнын улус өоредителзин килдизин эргек-лени, хоорай Советинин депутаты эш В. А. Гусышеванын отчеду алаа болур.

СЭКП ХООРКОМУ.

Обласка агаар-бойдустун байдалы

Кызылдын агаар-бойдус байдалын шилчилээр станциянын меделер-ин «Зугаар аларга, бөгүн бичин булуттар, чашкын чок хүн бо-лур. Хаттар кошап болган чоорту

ой-тап алаар. Агаларын температу-разы: обласка—17—22, а Кызыл-га—20—22 градус чылыг.

Редактор К. С. ШОЙГУ.

ХАМААТЫЛАРГА!

Бо чылдың июль 1-ден эг